

Motion till riksdagen 2008/09:C352

av **Andreas Norlén (m)**

Staten som borgenär

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av vilken myndighet som ska företräda staten som borgenär vid bl.a. företagsrekonstruktion.

Motivering

I samband med företagsrekonstruktion och konkurs har staten ofta en nyckelroll i egenskap av en av de största – inte sällan den allra största – borgenären. Den övervägande delen av statens fordringar rör givetvis skatter. Frågan om hur staten väljer att hantera sina fordringar är ofta avgörande för om en företagsrekonstruktion kan komma till stånd eller inte.

Det är ett känt faktum att tämligen få företagsrekonstruktioner genomförs i Sverige varje år. Det är väsentligt vanligare att företag i ekonomiskt trångmål går i konkurs än att de rekonstrueras. Det finns samtidigt ett starkt samhällsintresse av att egentligen livskraftiga företag inte går i konkurs, med den kapitalförstörelse det medför, utan istället kan rekonstrueras.

Den av alliansregeringen tillsatta Insolvensutredningen har till uppgift att föreslå förändringar i regelverket angående företagsrekonstruktion, med inriktningen att förändringarna ska leda till att fler företagsrekonstruktioner genomförs. Frågan är om det finns även andra åtgärder som kan medföra att fler företag rekonstrueras istället för att gå i konkurs.

Vid förhandlingar om företagsrekonstruktion samt i konkurssammanhang företräds staten som borgenär numera av Skatteverket. Tidigare hade Kronofogdemyndigheten denna roll. Med tanke på att Skatteverket är den myndighet som fattar beskattningsbeslut och driver in statens skattefordringar, skulle man kunna förvänta sig att Skatteverkets främsta utgångspunkt vid en förhandling om företagsrekonstruktion är den fiskala, det vill säga att staten ska få in så mycket pengar som möjligt. Detta är givetvis en viktig utgångspunkt,

Fel! Okänt namn på

inte enbart av statsfinansiella skäl utan också av rättvisekäl gentemot andra företag som inte ansökt om rekonstruktion, utan betalat sina skatter på föreskrivet sätt. Samtidigt kan man inte bortse ifrån att också andra intressen gör sig gällande, främst det ovan nämnda samhällsintresset att i grunden livskraftiga företag kan överleva utan att gå i konkurs.

Enligt ett svar från Skatteverkets produktionsavdelning, återgivet i utredningen 2008:1053 från riksdagens utredningstjänst (RUT), framgår av Skatteverkets borgenärsriktlinjer att verket är positivt inställt ”... till rekonstruktioner och ska underlätta för livskraftiga företag att hitta konstruktiva lösningar på sina betalningsproblem. Skatteverket ska skapa ett gott samarbete med företag och rekonstruktörer så tidigt som möjligt.”

Jag har haft kontakt med rekonstruktörer, vars bild av Skatteverkets attityd inte stämmer med den som verket för fram, utan som upplever att det har varit svårt att komma till tals med Skatteverket och att verkets agerande inte har varit konsekvent, utan varierat avsevärt från fall till fall, utan att skälen till detta har varit tydliga.

Av RUT-rapporten framgår att Skatteverket har arbetat fram en handledning för borgenärsarbetet och att denna kommer att publiceras under hösten 2008. Det får uppfattas som ett positivt initiativ och möjligen ett sätt att skapa mer konsekvens och förutsebarhet i Skatteverkets agerande i rekonstruktionsärenden. Det är också väl känt att Skatteverket har arbetat på ett ambitiöst sätt med attityd- och servicefrågor gentemot privatpersoner och företag och att verket har fått gott betyg när det gäller bemötande och liknande parametrar.

Bilden av Skatteverkets agerande som borgenär är således inte entydig. Det finns goda ambitioner från verkets sida, men samtidigt också kritik. Den principiella fråga man kan ställa sig är om det är lämpligt att den myndighet som fattar beskattningsbeslut också i ett senare skede är med och förhandlar för statens räkning om en nedsättning av skattebeloppet inom ramen för en företagsrekonstruktion. I andra sammanhang anses det vara mindre lämpligt att en myndighet så att säga överprövar sitt eget, tidigare agerande. Denna aspekt gör sig extra starkt gällande i samband med företagsrekonstruktioner, eftersom det inte finns någon möjlighet att överklaga statens/Skatteverkets ställningstagande. Staten förhandlar där som en borgenär bland andra, utan att dess ställningstagande kan ses som myndighetsutövning i egentlig mening. (När Skatteverket omprövar ett överklagat beskattningsbeslut är läget ett helt annat. Om verket inte går den skattskyldige till mötes vid omprövningen, överlämnas saken till länsrätt för bedömning.) Till detta kommer också risken att en eventuell ”fiskal kultur” får genomslag i verkets agerande i rekonstruktionssammanhang, trots de goda föresatserna i borgenärsriktlinjerna.

Det finns därför goda skäl att utreda Skatteverkets agerande i egenskap av statens ”borgenärsmyndighet” och granska om verket är en konstruktiv part, som på ett konsekvent sätt strävar efter att rädda i grunden livskraftiga företag vid förhandlingar om företagsrekonstruktion. Beroende på utfallet av denna granskning, kan det finnas skäl att överväga att inrätta en ny, självständig myndighet som ska tillvarata statens borgenärsintressen. En sådan ny myndighet skulle inte behöva känna någon lojalitet med tidigare fattade beskattningsbeslut. Dess organisationskultur skulle inte heller riskera att präglas av

Fel! Okänt namn på

något historiskt arv. Istället skulle myndigheten fullt ut kunna fokusera på att främja livskraftiga företags överlevnad. Detta innebär givetvis inte att myndigheten skulle ha till uppgift att okritiskt gå med på varje rekonstruktionsförslag. Skatteverkets handledning för borgenärsarbetet, vars innehåll beskrivs i den nämnda RUT-rapporten, förefaller innehålla många väl avvägda riktlinjer, som syftar till att balansera intresset av företags överlevnad mot intresset att motverka oseriösa företag och ekonomiska oegentligheter, och kan säkert ligga till grund för även en ny myndighets agerande.

Man kan notera att Justitiekanslern idag förhandlar för statens räkning, när det gäller bland annat skadeståndskrav som riktas mot staten, det vill säga när staten är (påstådd) gäldenär. Det vore således konsekvent att också ha en specialmyndighet som företräder staten som borgenär.

Stockholm den 2 oktober 2008

Andreas Norlén (m)